Trøndelag fylkeskommune

Rapport fra arkeologisk registrering

Reguleringsplan for Heggåsen – 16/1 mfl. – Hitra kommune

Thomas Lund, 07.06.2021

Postadresse: Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 Steinkjer
Telefon: 74 17 40 00 | **Epost:** postmottak@trondelagfylke.no| **Org.nr:** 817 920 632

Trøndelag fylkeskommune

Saksnr.	201944202
Tiltak	Oppstart reguleringsplan for Heggåsen
Kommune, gnr/bnr	Hitra, 16/1 mfl.
Tiltakshaver	EK Holding AS v/ Erik Knutshaug
Registreringsmetode	Prøvestikking, overflateregistrering
Tidsrom for registrering	03.05 – 04.05.2021
Deltakere i felt	Arkeologer Eirin Ellingsen og Thomas Lund
Timer i felt inkl. reise	30
Timer for- og etterarbeid	14

INNHOLD

1 Sammendrag 3

2 Bakgrunn for undersøkelsen 3

3 Metode og dokumentasjon 4
3.1 Registreringsmetoder 4
3.2 Dokumentasjon 5

4 Området 5
4.1 Topografi og landskap 5
4.2 Tidligere funn i området 7

5 Om undersøkelsen 7

6 Konklusjon 9

7 Vedlegg 10

FIGURLISTE

Forsidebilde: Oversiktsbilde av Heggåsen. Tatt mot sør. Foto: Eirin Ellingsen.

Figur 1: Profil av prøvestikk. Foto: Eirin Ellingsen. 4
Figur 2: Oversiktskart av reguleringsplan for Heggåsen, og prøvestikk satt under arkeologisk undersøkelse. Kart: Thomas Lund/Trøndelag fylkeskommune. 5
Figur 3: Oversiktsbilde av området i nordøstlige del av planområdet. Tatt mot sør-sørvest. Foto: Eirin Ellingsen/Trøndelag fylkeskommune. 6
Figur 4: Oversiktsbilde av sørvestlige del av området. Dyp myr. Foto: Eirin Ellingsen/Trøndelag fylkeskommune. 7
Figur 5: Stratigrafi av undergrunn fra prøvestikk Blågrå leire i bunn. Foto: Eirin Ellingsen/Trøndelagfylkeskommune. 8

1 SAMMENDRAG

I forbindelse med reguleringsplan for Heggåsen, Hitra kommune varslet Trøndelag fylkeskommune behov for arkeologiske registreringer av området i henhold til kulturminnelovens § 9. Dette ble gjennomført i mai 2021.

Det ble det gravd 6 prøvestikk – hvorav ingen var funnførende. Området ble også overflateregistrert, uten at det ble påvist kulturminner synlig på overflaten.

2 BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Alle kulturminner eller spor etter menneskelig virksomhet fra før reformasjonen, det vil si før år 1537, er automatisk fredete etter § 4 i kulturminneloven (kml), og i henhold til gjeldende forskrifter til kulturminneloven er fylkeskommunen delegert ansvaret for å ivareta de samlete verneinteresser knyttet til kulturminner i plan- og utbyggingssaker. Fylkeskommunen kan derfor kreve arkeologiske registreringer før en eventuell godkjenning av planen/tiltaket, jf. kml.

Tiltakshaver har etter kulturminnelovens § 9 plikt til å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk fredete kulturminner. Det vil som regel innebære en befaring eller registrering av det aktuelle planområdet av arkeolog fra fylkeskommunen. Tiltakshaver for denne registreringen var EK Holding v / Erik Knutshaug.

Hensikten med undersøkelsen var å få klarhet i om det kunne påvises automatisk fredete kulturminner som kunne komme i konflikt med tiltaket.

Figur 1: Profil av prøvestikk. Foto: Eirin Ellingsen.

3 METODE OG DOKUMENTASJON

3.1 Registreringsmetoder

Det berørte området ble undersøkt ved prøvestikking, der det graves hull på ca. 40x40 cm ned til berg eller uberørt undergrunn. Med denne metoden vil kulturminner være synlige som lag med avvikende farge og konsistens i sidene (profilen) på hullet. Man kan også gjøre funn av gjenstander, f.eks. flintbiter eller keramikk. Jordmassene såldes der hvor det er anledning til dette, ellers gjennomgås de manuelt.

Det berørte området ble undersøkt ved visuell overflateregistrering. Det vil si at arkeologer går over det aktuelle området til fots og ser etter og kartfester automatisk fredete kulturminner som er synlige på overflaten, f.eks. gravhauger, rydningsrøyser, bautasteiner og fangstgroper.

3.2 Dokumentasjon

Alle prøvestikk ble dokumentert med tekst og foto, og ble målt inn med Altus NR3 DGPS med CPOS signalkorreksjon. Foto ble tatt med Samsung Galaxy Note 20. Kartene ble utarbeidet i ArcMap versjon 10.6.1.

4 OMRÅDET

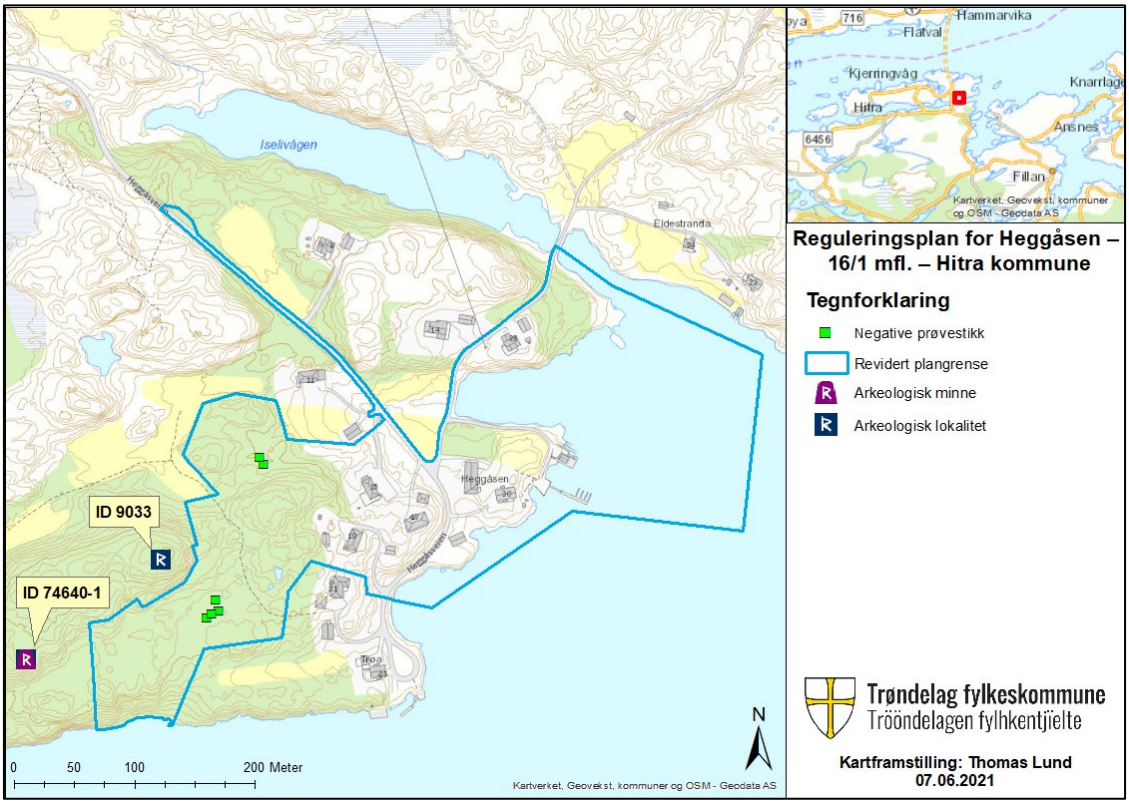

Figur 2: Oversiktskart av reguleringsplan for Heggåsen, og prøvestikk satt under arkeologisk undersøkelse. Kart: Thomas Lund/Trøndelag fylkeskommune.

4.1 Topografi og landskap

Heggåsen ligger kystnært til østlige innløp av Dolmsundet. Deler av planområdet er boligfelt, og inkluderer et areal som strekker seg ut i havet mot øst og nordøst. I denne retningen var det to områder som ikke var bebygget og kunne undersøkes.

Figur 3: Oversiktsbilde av området i nordøstlige del av planområdet. Tatt mot sør-sørvest. Foto: Eirin Ellingsen/Trøndelag fylkeskommune.

Området lengst mot nord var preget av tynn vegetasjon over berg, og en fjære mot sjøen. Like sør, på andre siden av viken, var der en liten flate som ikke var bebygget, men så ut til å ha blitt benyttet i sammenheng med gårdsdrift som dyrkningsmark eller beitemark.

Vestlige av planområdet var i mindre grad forstyrret, og preget av tettbevokst skog med gjennomgående gårds/traktorveier. Trolig i forbindelse med tidligere hogst eller dyrkning/beite. Mot sørvest var området stort sett bare myr eller tynn skogbunn over berg.

Figur 4: Oversiktsbilde av sørvestlige del av området. Dyp myr. Foto: Eirin Ellingsen/Trøndelag fylkeskommune.

4.2 Tidligere funn i området

Like utenfor planområdet mot vest ligger det en bautasteinlokalitet kalt «Varden» (ID 9033) med tilhørende gravrøyser av ulike former og forfatning. Fornminnet er i dag rasert av moderne aktivitet, blant annet plyndringsforsøk og bygging av varde. Her skal det også ligge en flat rektangulær veltet steinhelle, trekantformet i den ene enden som av gårdseieren ansett som en bautastein, og skal ha stått i sentrum av fornminnet før raseringen.

Like sørøst for bautasteinlokaliteten, mot Dolmsundet, ligger det en til rund gravrøys (ID 74640-1). Rektangulærformet fordypning i sentrumspartiet kan antyde tidligere plyndring.

5 OM UNDERSØKELSEN

Undersøkelsene startet i vestlige del av planområdet. Det ble først gjennomført en kjapp overflateregistrering, og stikk med jordbor for å vurdere potensiale for arkeologiske funn innenfor plangrensen.

Vi satte først i gang med befaring i den vestlige delen av planområdet da dette var størst og minst forstyrret. Det ble ganske fort klart at området ikke hadde det største potensiale da

store deler var preget av dyp myr, eller tynnskogbunn etterfulgt av undergrunn av berg. Dette gjorde det problematisk å finne flater hvor manuell prøvestikking var mulig. Her var det også en rekke gamle skogs/traktorveier fra bebyggelsen som ledet østover, trolig til tidligere dyrkingsmarker/beitemarker, eller hogstfelt.

I nordøstlige del av planområdet ble befart med jordbor, og det ble raskt konkludert til å ha veldig lite potensiale for funn pga. lite jordmasser over berg. Fokus ble dermed rettet mot det største arealet vest for bebyggelsen.

Bare to området egnet seg til manuell prøvestikking som vi fant egnet seg til prøvestikking. På den første flaten ble det satt fire prøvestikk, alle negative. Stratigrafisk bestod undergrunnen av myr etterfulgt av et lag med grå siltholdig sand med litt stein. Videre dukket det opp en hard blågrå leire som etter hvert endte på berggrunn.

Figur 5: Stratigrafi av undergrunn fra prøvestikk Blågrå leire i bunn. Foto: Eirin Ellingsen/Trøndelagfylkeskommune.

To til prøvestikk ble satt lengre nord i den vestlige delen av planområdet. Her var også undergrunnen preget av myr, og grå sandholdig silt etterfulgt av leire i bunn. Begge var uten funn.

6 KONKLUSJON

Ved denne arkeologiske registreringen ble det ikke påvist noen nye automatisk fredete kulturminner.

Thomas Lund, arkeolog
Trøndelag fylkeskommune

7 VEDLEGG

Ps.nr	Mål (cm)	Dybde (cm)	Soldestatus	Beskrivelse
1	30 x 30	45	Tørrsoldet	10 cm torv, 20 cm tørket myr, 10 cm grå siltholdig sand, 5 cm lys grå leire.
2	35 x 35	55	Vannsoldet	45 cm brun myr, 10 cm grå sandholdig grus. Hard leire med flussberg i bunn.
3	30 x 30	40	Tørrsoldet	10 cm torv, 20 cm tørket myr, 10 cm mørk grå siltholdig sand, deretter lys grå leire.
4	40 x 40	60	Vannsoldet	45 cm brun myr, 15 cm grå siltholdig sand med litt stein, hard blågrå leire med flussberg i bunn.
5	35 x 35	52	Ikke soldet	2 cm torv, 35 cm myr, 15 cm grå sandholdig silt. Blågrå leire i bunn.
6	30 x 30	30	Tørrsoldet	5 cm torv, 20 cm mørk brungrå siltholdig sand.

Trøndelag fylkeskommune

Postadresse: Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 Steinkjer
Telefon: 74 17 40 00 | **Epost:** postmottak@trondelagfylke.no| **Org.nr:** 817 920 632